

مکان یابی استقرار بام سبز در شهر سنندج در محیط GIS

مانده فلاحي، دكتور سيد محسن حسيني، دكتور جاهده تكيه خواه

چکیده

امروزه با توجه به افزایش روند شهرنشینی و متراکمتر شدن شهرها و همچنین به علت ارزش اقتصادی بالای اراضی شهری، درصد اختصاصی به فضاهای سبز شهری به طرق مختلف کاهش پیدا کرده است. این کاهش قابل توجه در سطح پوشش گیاهی باعث بروز مشکلات جدی به ویژه در حوزه زیست محیطی در شهرهای مختلف از جمله شهر سنندج شده است. لذا بهره گیری از فناوری بام سبز که نیازی به اشغال اراضی شهری ندارد می تواند روش مناسبی باشد. هدف از این تحقیق مکان یابی استقرار فضای سبز پشت بام شهری در شهر سنندج می باشد. در این تحقیق از داده های مکانی نظیر نقشه های مختلف بلوک های شهری، تصاویر و عکس های ماهواره ای و همچنین برداشت های میدانی از داده های مکانی استفاده شده است. کلیه داده های مکانی جمع آوری شده از ادارات و نهادهای مرتبط به صورت میدانی کنترل شد، سپس داده های مکانی در نرم افزار GIS و Auto cad مورد پردازش و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در نهایت مناطق بهینه جهت استقرار بام سبز در شهر سنندج مشخص گردید.

واژه های کلیدی: فضای سبز شهری - سامانه اطلاعات مکانی - مکانیابی - بام سبز

1- مقدمه و طرح مسأله

پیشرفت صنعت و وجود کارخانه های صنعتی در نزدیکی شهرها و دیگر عوامل، موجب افزایش جمعیت در شهرها همراه با ازدیاد آپارتمان گردیده است. بنابراین ایجاد فضای سبز در شهرها ضروری به نظر می رسد. این گونه تحولات، بیشتر در کشورهای در حال توسعه بروز می کنند. از همین رو، متخصصین فضای سبز توصیه می نمایند که در شهرهای بزرگ سطح فضای سبز به حد 12 تا 30 مترمربع به ازاء هر نفر باشد. (حکمتی، 1389: 297) کاربری های شهری و سطوح غیر قابل نفوذ (مواد سخت، بتن و آسفالت و...) در سطح شهر باعث جذب بیشتر انرژی خورشیدی و گرمای محسوس شهر شده و با افزایش نسبت تراکم جمعیت شهر به واحد سطح جزایر حرارتی تشدید می شوند و هر چه این تراکم جمعیت بیشتر و فشرده تر باشد، درجه ی حرارت نیز افزایش می یابد (مختاری، 1381: 3) علاوه بر این، گرمایی که از خانه ها و سوخت اتومبیل ها در فضای شهر نشر می یابد در تغییر هوای شهر اثر میگذارد در حال حاضر، توسعه ی بی رویه و ناپایدار شهری باعث افزایش حاشیه نشینی، تخریب نواحی سبز شهری و بالا رفتن تقاضای زمین شهری گردیده است. این امر خود زمینه ساز از بین رفتن فضاهای سبز درون شهری و اطراف شهرها و زمینه ساز تغییر کاربری شده است. اهمیت فضای سبز در محیط شهری تا آن حد است که به عنوان یکی از شاخص های توسعه یافتگی مطرح می شود. (محرمنژاد و بهمن پور، 1388: 2)

طبیعت و فضای سبز که سالها به عنوان قلب تپنده ی زیستگاه های بشری ایفای نقش می کرد و بهترین محل و موقعیت ایجاد شهرهای نخستین بود، با بی توجهی ساکنان شهر رو به افول و نابودی گذاشته است. با توجه به بحران هایی که روز به روز شهرها را تهدید می کند، مانند آلودگی های صوتی، آلودگی های هوایی و فشارهای روانی که در نتیجه ی زندگی در میان ازدحام ساختمان های سنگی و ترافیک های شدید و تردد انواع وسایل حمل و نقل ایجاد شده است، لزوم توجه به نیازهای این جمعیت عظیم شهری احساس می گردد. (افتخار، 1389: 3) گسترش روز افزون شهرنشینی و نیاز به ساخت بناهای بیشتر سبب از بین رفتن پوشش گیاهی در شهرها شده است. ایجاد پوشش گیاهی بر روی بام ها از گزینه های مناسب برای افزایش مساحت فضای سبز شهری به نظر می رسد. در بسیاری از کشورهای دنیا نقش بام های سبز در کاهش مشکلات محیط زیست شهری امری پذیرفته شده است، اما در کشور ما از این ایده استقبال چندانی نشده است که دلیل اصلی آن مقرون به صرفه ندانستن این تکنولوژی است (نهرلی، عبداللهی و ولی بیگی، 1390) در این شرایط با اجرای طرح باغ بامها، می توان بخش عمده ی خاک از دست رفته به واسطه ساخت و